

Geeft met milde hand Wat Borne deed voor de getroffen en van de Watersnoodramp 1953

Stevine Groenen

Het is dit jaar 65 jaar geleden dat de Watersnoodramp plaatsvond. Zeeland, Zuid Holland en Noord-Brabant, maar ook Engeland, België en noordwest Duitsland werden hierbij zwaar getroffen. In de nacht van zaterdag 31 januari op zondag 1 februari 1953 zorgt een zware stormvloed in combinatie met springtij ervoor dat het water in de trechtvormige zuidelijke Noordzee tot extreme hoogte stijgt. Er vallen 1836 doden in Nederland, 307 in het Verenigd Koninkrijk en 28 in België. Bovendien komen 224 mensen om op zee. Een aanzienlijk aantal mensen is vermist. De schade is enorm. In heel Nederland en ook in het buitenland leeft men mee met de getroffen en. Nationaal, internationaal, maar ook op lokaal niveau worden acties op touw gezet om het leed te verzachten. Ook in Borne werden diverse acties gehouden. Welke waren dat? Daarover gaat dit artikel.

Oproep burgemeester Kaufmann

Daags na de ramp ontvangen alle inwoners van Borne een brief van burgemeester Kaufmann met daarin het verzoek mee te helpen door geld en goederen te doneren. Het motto van de brief luidt: 'Geeft, geeft veel, geeft met milde hand'. Er is behoefte aan 'dekens, slopen, schoenen en laarzen'. Het Borns Comité van het Nationale Rampenfonds zal deze giften in ontvangst nemen; de burgers worden opgeroepen de volgende dag alles klaar te hebben liggen. Als ze niet thuis zijn, mogen ze de goederen ook afleveren bij de burens. Er vertrekken uiteindelijk vier wagens met gesorteerde spullen voor het Rode Kruis.

Daarnaast vindt er door de Gezamenlijke Besturen van de Middenstandsverenigingen in Borne een registratie plaats van bruikbare spullen. Bornse zakenmensen wordt gevraagd via een brief met invulstrook aan te geven of ze bedrijfsuitrusting, gereedschap, materiaal of bedrijfsgoederen ter beschikking willen stellen. Ze kunnen deze spullen uitlenen, verkopen tegen een gunstig tarief of kosteloos afstaan. De geregistreerde gegevens worden doorgestuurd naar Rode Kruis. Dezelfde dag nog haalt het comité de ingevulde strookjes op. Het bedrijf Jonge Poerink stelt bijvoorbeeld 6 opklapbedden en 74 divanbedden ter beschikking met een gezamenlijke waarde van fl 2000,—.

Een andere vorm van hulp bieden is het ter beschikking van woonruimte voor evacués. Elf Bornse burgers melden zich hiervoor aan. Sommigen willen kinderen opnemen in hun gezin, anderen geven aan een moeder met een kind kunnen herbergen. Niet duidelijk is of en hoeveel kinderen er uiteindelijk in Borne zijn opgevangen.

Particuliere initiatieven

Er zijn ook tal van particuliere initiatieven. Bornse burgers bieden spontaan hulp aan, bijvoorbeeld om collectes te houden. Collecteren is in het hele land populair. Aanvankelijk zou op zaterdag 14 februari 1953 de nationale collecte worden gehouden, maar in het overgrote deel van de steden en dorpen zijn

**Helpt de Slachtoffers
van de watersnood.**

A.s. Vrijdagavond 8 uur precies
speelt de R.K. Toneelvereniging „Adaltens“
in de „Keizerskroon“

„Als de klok waarschuwt“
Vrolijk mysterie in 3 bedrijven.

De opbrengst is geheel ten bate van het
Nationale Rampenfonds.

Toegangskarten worden U aan huis aangeboden.

al direct na de ramp collectes georganiseerd. Daarom wordt besloten dat de Collecte Nationaal Rampenfonds de eerste twee weken na de ramp als nationale inzamelingstermijn aanhoudt. De opbrengst van deze collecte bedraagt in Borne, Bornebroek, Zenderen en Hertme totaal fl 22.493,42 (peildatum 5 februari 1953); op 14 februari is er fl 24.601,96 bijeengebracht. Landelijk wordt in totaal 138 miljoen gulden (62.5 miljoen euro) ingezameld. Naast de landelijke collectes zijn er ook andere manieren om geld in te zamelen zoals het wekelijkse radioprogramma gepresenteerd door Johan Bodegraven: 'Beurzen open, dijken dicht.' Andere initiatieven van Bornse particulieren zijn voorstellen tot het oprichten van een fonds om ge-

troffenen te steunen en het ter beschikking stellen van de jaarlijkse subsidie voor het jeugdkamp en bibliotheekboeken door de gereformeerde jeugdcentrale. De Rooms Katholieke toneelvereniging Adaltens voert in de Keizerskroon een vrolijk mysterie in drie bedrijven op: 'Als de klok waarschuwt'. De toegangskaarten worden huis aan huis verkocht en de gehele opbrengst is voor Zeeland. Het optreden levert fl 212,25 op.

Nationale en internationale acties

Er zijn ook landelijke acties die middels een brief onder de aandacht van het gemeentebestuur worden gebracht. Oudere Borne-naren kunnen ze zich misschien nog wel herinneren: de watersnoodpostzegels van 10 cent

met 10 cent toeslag. Ook de watersnoodlepeltjes zijn populair. Ze worden uitgebracht door het Comité Lepeltjes-Actie in Utrecht en worden voor 2 gulden per stuk verkocht. Ongeveer 1 gulden gaat naar de slachtoffers van de Watersnoodramp. Verder is er een Jeugdactie Rampenfonds met kaarten, met daarop een schoolbordtekening gemaakt door een tekenleraar, die gekocht kunnen worden voor 25 cent per stuk. Ook is er de actie 'Kunstenaars helpen'. De Nederlandse Federatie van Beroepsverenigingen van kunstenaars Amsterdam organiseert een reizende tentoonstelling van 100 Nederlandse kunstenaars. Deze kunstwerken worden verloot. Loten kunnen worden gekocht voor 1 gulden per stuk.

Scandinavische landen sturen bouwmaterialen en soms zelfs complete prefab-huizen. In heel Zeeland kan men ook nu nog huizen naar Zweeds, Noors, Deens of Fins model zien.

De Actie Rijshout

Een belangrijke bijdrage die Borne levert is de deelname aan de Actie Rijshout. Na een oproep via de radio van de burgemeester van Ouddorp op Goeree neemt burgemeester Kaufmann als eerste in Nederland het initiatief vrijwilligers te mobiliseren voor het kappen van rijshout.

Schoolbordtekening van C.F. van Neerijnen. De tekening wordt verkocht als ansichtkaart. De opbrengst komt ten goede aan de slachtoffers van de Watersnoodramp.

Rijshout bestaat uit taaie en gave rijzen (tenen, twijgen, takken of stammen) en is belangrijk voor het dichten en versterken van dijken. Er wordt er in de omgeving van Borne, rond Saasveld, Weerselo en Bornebroek, met vereende krachten rijshout gekapt, verzameld en getransporteerd. In Saasveld is dhr. Hesslink coördinator, in Bornebroek dhr. Jannink. Het rijshout wordt gebruikt voor het maken van zinkstukken en voor het bekleden van beschadigde of pas herstelde dijkgedeelten. Het is onmisbaar materiaal. Zo worden er diverse gaten in de dijken gedicht. Vooral in de gaten bij Ouddorp wordt zeer veel rijshout gebruikt.

'Er is met buitengewone spon-taniteit en doorzettingsvermogen gewerkt. Het weer was over het algemeen slecht (koud en sneeuwjachten). Een ieder prijst zich gelukkig iets te hebben kunnen doen om de gaten in de dijken te dichten. Wordt de toestand in uw gemeente reeds beter? Ik moge u sterkte toewensen in deze voor de gemeente zo buitengewoon moeilijke tijd,' zo schrijft burgemeester Kaufmann aan zijn collega in Ouddorp. Kaufmanns echtgenote laat zich ook niet onbetuigd: zij regelt dat er voldoende trailers zijn.

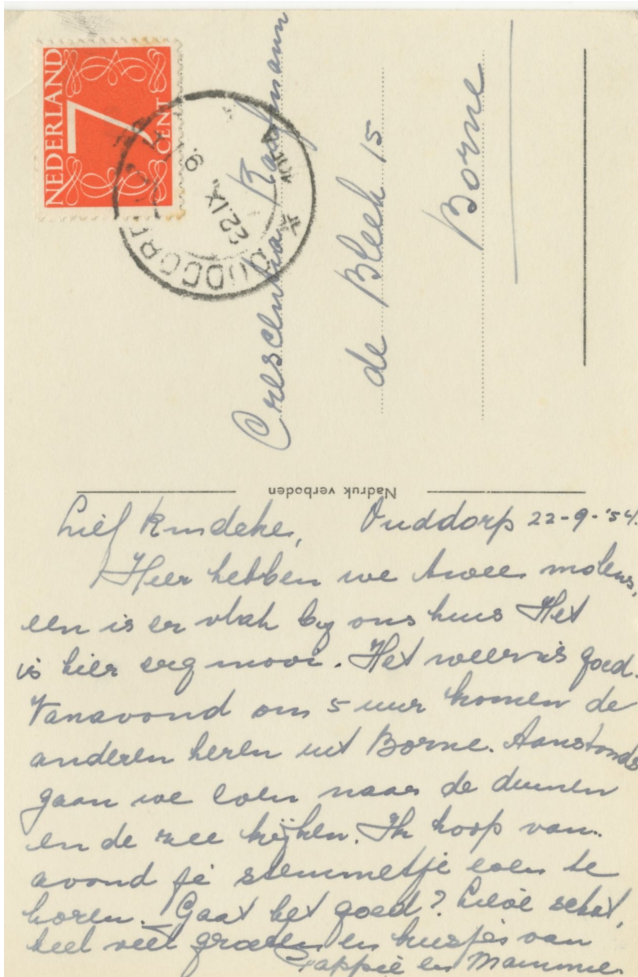
Ambtenaar Ellenbroek schrijft een uitgebreid verslag over de activiteiten: 'Zonder overdrijving kan gezegd worden dat Borne iets groots heeft verricht. Wat

Het rijshout wordt op wagens geladen.

bij de actie het meest opviel is de grote spontaniteit die de gehele bevolking aan de dag heeft gelegd. Het is een bekend feit dat in Borne de tegenstellingen groot zijn en er weinig voor nodig is om in deze gemeente een rel te veroorzaken, doch in deze dagen, nu landgenoten in nood verkeerden, wist Borne wat haar plicht was en Borne heeft haar plicht ge-

daan en zelfs meer dan dat.'

Ellenbroek vervolgt: 'Overigens was een ieder vol lof voor de wijze waarop het Bornse gemeentebestuur voor zijn mensen heeft gezorgd. De maaltijden die de mensen verstrekt werden waren zeer goed en op hoge prijs werd gesteld dat tijdens het werk nog eens een kopje koffie werd geschonken. Vooral bij koude dagen heeft zo'n simpel kopje koffie wonderen gedaan en bracht het de koude en vermoeide mannen weer nieuwe geestdrift en energie. Elke arbeider ontving bovendien iedere dag een pakje sigaretten en dat die in dankbaarheid werden aanvaard hoeft geen betoog.'

Ellenbroek schroomt niet ook enkele minpunten van de actie te noemen: 'Zeker ook bij deze actie kwamen er mensen opdagen uit sensatie. Er waren er die langer achter de kachel dan in de bossen ver-

toefden, ook kwamen mensen uitsluitend om een kosteloze maaltijd of een gratis pakje sigaretten en nadat ze deze bemachtigd hadden huiswaarts togen, doch het waren er gelukkig maar enkelen. Ook zijn we van grote ongevallen verschoond gebleven.'

Totaal worden er 27.982 bossen rijshout, 269 bossen latten en 1667 bossen palen verscheept; ruim 2000 personen hebben vrijwillig hout gekapt, gebonden, vervoerd uit de bossen, geladen op de trailers en gelost in de schepen. De burgemeester van Ouddorp stuurt aan burgemeester Kaufmann een uitgebreide bedankbrief om zijn erkentelijkheid te betuigen. Door de Actie Rijshout ontstaat er een warme band tussen de gemeentes Borne en Ouddorp, met enkele bezoeken over en weer. Foto Havo maakte een film over het kappen van het rijshout.

Al met al zijn er in en rond Borne diverse acties geweest om de getroffen van de Watersnoodramp te steunen en toonde de bevolking veel betrokkenheid. In die zin heeft ze gehoor gegeven aan de oproep van burgemeester Kaufmann en met een milde hand en een mild hart veel gegeven.

Tussen Ouddorp en Borne ontstaat een warme band met enkele bezoeken over en weer. Burgemeester Kaufmann en zijn echtgenote sturen vanuit Ouddorp in september 1954 een kaart naar hun dochter in Borne:

"Lief kindeke, Hier hebben we twee molens een is er vlak bij ons huis. Het is hier erg mooi. Het weer is goed. Vanavond om 5 uur komen de anderen heren uit Borne. Aanstonds gaan we even naar de duinen en de zee kijken. Ik hoop vanavond je stemmetje even te horen. Gaat het goed? Lieve schat, heel veel groeten en kusjes van Pappie en Mammie."

Bron: Gemeentearchief Borne. Secretarieearchief 1929—1960, inv. nr. 978 Stukken betreffende de aktie "Rijshout 1953" voor de getroffen van de watersnoodramp uit het plaatsje Ouddorp, 1953 – 1955.